

Arkk. os. 19/14.1.1998

M

IIJOKILAAKSOINVENTOINTI

VÄLILLÄ

PURKAJASUO - PAHKAKOSKI
(OSA 1)

H.-P. SCHULZ 13.-26.9.1997

IIJOKILAAKSOINVENTOINTI VÄLILLÄ PURKAJASUO - PAHKAKOSKI 1997 (osa 1)

SISÄLLYS:

Johdanto	s. 2
Kohdeluettelo; kiinteät muinaisjäännökset (lk I-III)	4
Kohteet	6
Yleiskartta 1 1:10 000 Kiinteistörek. kartta Yli-li kohteet Yli-li 12, 25/26, 32, 38, 42, 55, 56 ja 58	21
Yleiskartta 2 1:10 000 Kiinteistörek. kartta Yli-li kohteet Yli-li 9, 10, 22, 28, 43, 57, ja 59	22
Yleiskartat 1:1 000, kohteet 38, 55 ja 56	23
Karttaluonnos 1:2000, kohde 28	27
Yleiskartta 1:2 500, kohde 59	28
Iijokilaakso Kierikin-Purkajasuon alueella geomorfologinen kartta/kivikautinen asutus mk 1:20 000	29

JOHDANTO

Yli-lin kunta aloitti vuonna 1997 lijoen jokivarren osayleiskaavan suunnittelun välillä Kirkonkylä - Pahkakoski. Alueen osayleiskaava liittyy v. 1996 käynnistettyyn Kierikkiinprojektiin, ja sen painopisteenä ovat kivikautiset muinaisjäänökset, niihin liittyvien maisemakokonaisuuksien säilyttäminen, ja niiden käyttäminen matkailun ja elinkeinoelämän kehittämisen hyväksi. Lijoen varresta tunnetaan lukuisia kivikautisia asuinpaikkoja. Lijoen Voimalahankkeiden takia tehtiin 1960-luvun alussa runsaasti arkeologisia tutkimuksia:

P. Sarvas 1960 inventointi

P. Sarvas 1960-64 kaivauksia ja koekaivauksia eri kohteissa

A. Siiriäinen (R. Melkas, O. Haahti) 1963 kaivauksia ja koekaivauksia eri kohteissa 1960- ja 70-luvuilla tehtiin pääasiassa lisäinventointeja ja tarkastuksia:

O. Keskitalo 1966 inv.

A. Kehusmaa 1966 ja 1975 koekaivauksia

A. Sarvas 1970 tark.

P. Purhonen 1976 tark.

1980-luvulla kaivettiin kahtena vuonna Kierikin Sorakuopalla työvoimaministeriön varoin. (E.-L. Schulz 1986 ja T. Pärssinen, joka suoritti lisäksi koekaivauksen Korvalan asuinpaikalla, 1987). Suurimittaiset tutkimukset aloitettiin v. 1993 Kuuselankankaalla sen jälkeen, kun lehtori P. Koivunen tarkasti Kuuselankankaalla Oulun Myyntimiesten säätiön juuri aloittamaa rakennustyömaata ja löysi laajan kivikautisen asuinpaikan. Oulun yliopiston arkeologian laboratorio kaivoi siellä v. 1993-1997 (P. Koivunen/M. Makkonen, M. Korolainen, P. Franzén, T. Ylimaunu) ja Museovirasto työvoimaministeriön varoin vuosina 1994-1996 (M. Sarkkinen, K. Katiskoski, E. Raike, P. Halinen). Oulun yliopiston arkeologian laboratorio aloitti vuonna 1995 kivikautisten asuinpaikkojen kartoituksen välillä Kierikki - Purkajasuo (kert. ei valmis). Maanomistaja H. Jussila löysi Purkajasuolta 1980-luvun lopulta lähtien veistettyjä puita, samalta alueelta oli aikaisemmin löytynyt kaksi meripihkakorua. Vuoden 1995 ojituksen yhteydessä löytyi runsaasti uusia puita, mm. liisteritilä. P. Koivunen totesi samana syksynä laajan muinaisjäänösalueen Purkajasuolla. Museovirasto aloitti v. 1996 Purkajasuolla kahden vuoden kaivausprojektin työvoimaministeriön varoin. Samana vuonna aloitettiin myös lähitöllä olevien kivikautisten asuinpaikkojen kartoitus. Kartoituksen yhteydessä ilmeni, että monet asuinpaikat ovat paljon laajempia kuin siihen asti oli oletettu, lisäksi löytyi uusia kohteita. V. 1997 harrastaja-arkeologien seura, Tuura ry., suoritti kaivauksen Voima.Kuuselan asuinpaikalla (kaiv. joht. J. Itäpalo)

Museovirasto piti tarpeellisena inventoida ko. osayleiskaava-alue uudelleen, koska monet tiedot olivat vanhentuneita, ja monissa kohteissa muinaisjäänösalueen rajat epäselvät. Inventointi aloitettiin syksyllä 1997 Purkajasuon kaivauksen yhteydessä. Tarkoitus oli selvittää pintahavaintojen ja kairausten avulla kivikautisten asuinpaikkojen laajuutta, ja kartoittaa samalla asumuksen pohjat tarkasti teodoliitilla.

Kenttätöihin käytettiin yht. kuusi päivää. Siihen osallistui kaivauksenjohtaja H.-P. Schulzin lisäksi työllistetty Erkki Kokko, kartoitukset tekivät eri kohteissa S. Saunaluoma, E. Ojanlatva, P. Pussinen ja T. Ylimaunu (kohteen 55 Vuornos kartoittivat S. Koivisto ja T. Ylimaunu v. 1996). V. 1997 kartoitettiin Purkajasuon ja Kierikin Voimalan välinen alue (kohteet 55,12,38 ja 56) teodoliitilla (Wild T05; monipistemittaus), asumuksen pohjien rakenne tarkastettiin cm:n kairaalla. Joen pohjoispuolella inventoitiin kohteet 28, 27 ja 57; joen eteläpuolella kohteet 58, 42 ja 59. Muinaisjäännösalueiden rajat on merkitty pintahavaintojen perusteella kiinteistörekisterikartalle 1:10 000. Kohteessa 59 tehtiin ainoastaan alustava kartoitus (mk 1:2 500). Muista kohteista (9,10,25/26,32 ja 43) tarkastettiin arkistotiedot. Kohteissa 28, 42, 57 ja 59 on laajoja asumuspainannejonoja, jotka pitäisi kartoittaa vielä tarkemmin. Lisäksi alue välillä Kierikkisaari - Pahkakosken Voimala jäi vielä inventoimatta.

Helsingissä 16.12.1997

Hans-Peter Schulz

KOHDELUETTELO

sivu

- 9 KIERIKKISAARI**, asuinpaikka, kivikausi; lk III (-II)
Pk 3512 10 PAHKAKOSKI X 7 251 73-75
Y 3 451 16-18
Z 55 - 57
- 10 KUUSELA**, asuinpaikka, kivikausi; lk III (-II)
Pk 3512 10 PAHKAKOSKI X 7 251 96- 7252 04
Y 3 450 34-40
Z 54 - 58
- 12 PURKAJASUO**, pyyntipaikka, kivikausi; lk I
Pk 3512 07 YLI-II X 7 252 98 - 7 253 36
Y 3 448 30-82
Z 50,5-53
- 25/26 JUUTISENAHO**, asuinpaikka, kivikausi; lk II (-III)
Pk 3512 07 YLI-II X 7 251 82-90
Y 3 449 40 + ?
Z 52-53
- 27 KIERIKIN SORAKUOPPA**, asuinpaikka, kivikausi; lk II
Pk 3512 10 PAHKAKOSKI X 7 251 89-94
Y 3 451 66-76
Z 58-63
- 28 KIERIKINKANGAS**, asuinpaikka, kivikausi; lk I
Pk 3512 10 PAHKAKOSKI X 7 251 97 - 7 252 20
Y 3 451 04-38
Z 60-63
- 32 VÄLITALO/JUUTISENTÖRMÄ**, asuinpaikka, kivikausi; lk II
Pk 3512 07 YLI-II X 7 252 26-31
Y 3 448 67-73
Z 50 - 51
- 38 PURKAJASUO/KORVALA**, asuinpaikkaryhmä, kivikausi; lk I(-II)
Pk 3512 07 YLI-II X 7 252 71 - 7 253 00
Y 3 448 34 - 3 449 13
Z 52 - 55,5
- 42 JUUTISENKANGAS**, muinaisjäänösryhmä,
asuinpaiikkoja, pyyntikuoppajono, kivikausi - ?; lk I
Pk 3512 07 YLI-II X 7 251 38-74
Y 3 449 66-86
Z 56 - 58
- 43 KUUSELANKANGAS**, asuinpaikkaryhmä, kivikausi; lk I - III
Pk 3512 10 PAHKAKOSKI X 7 252 02-18
Y 3 450 38-80
Z 59 - 61
- 55 PURKAJASUO/VUORNOS**, asuinpaikkaryhmä, kivikausi; lk I
Pk 3512 07 YLI-II X 7 252 98 - 7 253 17
Y 3 447 88 - 3 448 20
Z 51,5 - 52,5

- 56 **VOIMA-KUUSELA**, asuinpaikkaryhmä, kivikausi; lk I
Pk 3512 07 YLI-II X 7 252 50-68
Y 3 449 32-68
Z 54 - 57,5
- 57 **PORRASSUO S**, asuinpaikka, kivikausi; lk I
Pk 3512 10 PAHKAKOSKI X 7 251 73-85
Y 3 451 95 - 3 452 03
Z 60 - 61
- 58 **VÄLITALO S**, asuinpaikka, kivikausi; lk II
Pk 3512 07 YLI-II X 7 252 10-18
Y 3 448 58-73
Z 53
- 59 **KOTIKANGAS NE**, muinaisjäännösryhmä,
asuinpaikkoja, pyyntikuoppajono, kivikausi - ?; lk I
Pk 3512 10 PAHKAKOSKI X 7 250 96 - 7 251 43
Y 3 451 03-98
Z 59 - 63

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: KIERIKKISAARI	Inv. nro: 9

Mjityyppi: asuinpaikka	Lukumäärä: 1	Rauhoitusluokka: III - (II)
Ajoitus: kivikausi, Kierikki-keram. korkeuden perusteella n. 4700 - 4500 BP	Laajuus: > 1000 m ²	
Peruskarttalehti 3512 10	PAHKAKOSKI	
X 7 251 73-75	Y 3 451 16-18	Z 55 (54) - 57
Tila: Pirttiniemi	Tunnus: 972-402-0022-0061	
Omistaja: Iijoen Voima Oy		
Osoite: 91100 II		

PERUSTIEDOT:

Kierikkisaari sijaitsee Iijoessa Yli-lin kirkosta 5,1-5,3 km itäkaakkoon. Ennen Kierikin Voimalan rakentamista se oli kooltaan n. 500 x 250 m, nykyään sen mitat ovat 450 x 150 m. Padon rakentamisen seurauksena veden pinta nousi 54 m:stä 57,5 m:iin, jolloin jäi saaren länsipäässä oleva kivikautinen asuinpaikka miltei kokonaan veden alle. Muinaisjäännösalueen laajuutta ei ole kokonaan selvitetty, siihen viittavat asuinpaikan etelälaidalta löydetty paalurivit, jotka jatkuvat kaivausalueiden ulkopuolelle, ne ovat todennäköisesti jäännöksiä asuinpaikkaan kuuluvista aidoista.

LÖYDÖT:

KM 2508:2, kourutaltoa
 KM 15241:1-233 (kaivaus P. Sarvas 1961)
 KM 15663:1-468 (kaivaus P. Sarvas 1962)
 KM 16139:1-2580 (kaivaus O. Haahti 1963)
 KM 16140:1-1906 (kaivaus R. Melkas 1963)
 KM 16141:1-1346 (kaivaus A. Siiriäinen 1963)
 KM 16554:1-939 (kaivaus P. Sarvas 1964)

TUTKIMUSHISTORIA:

Sarvas P 1961: kaivaus,
 Sarvas P 1962: kaivaus,
 Haahti O 1963: kaivaus,
 Melkas R 1963: kaivaus,
 Siiriäinen A 1963: kaivaus,
 Sarvas P 1964: kaivaus
 JULKAISU: A. Siiriäinen, Yli-lin Kierikki. Asbestikeraaminen asuinpaikka Pohjois-Pohjanmaalla. Suomen Museo 1967; 5-36.

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: KUUSELA	Inv. nro: 10

Mjityyppi: asuinpaikka	Lukumäärä: 1 (?)	Rauhoitusluokka: III - (II)
Ajoitus: kivikausi	Laajuus: ?	
Peruskarttalehti 3512 10	PAHKAKOSKI	
X n. 7 251 96 - 7 252 04	Y n. 3 450 34 - 40	Z n. 54 (?) - 58/59
Tila: Voima-Kuusela	Tunnus: 972-402-0020-0014	
Omistaja: Iijoen Voima Oy		
Osoite: 91100 II		

PERUSTIEDOT:

Kohde sijaitsee Iijoen pohjoisrannalla 4,4 km Yli-lin kirkosta itäkaakkoon ja Kierikin Voimalasta n. 800 m itään. Asuinpaikan tarkka sijainti ja laajuus on epäselvä, P. Sarvaksen (1960) ja A. Siiriäisen (1963) paikkatiedot poikkeavat toisistaan. Se oli etelään viettävällä pellolla, jonka alaosa on jäänyt patoaltaan vedenpinnan alla. Sarvaksen löytötietojen mukaan osa asuinpaikasta on ilmeisesti säilynyt vedenpinnan yläpuolella.

LÖYDÖT:

KM 14991:1-2
 KM 15664:1-5
 KM 16237:1-52

TUTKIMUSHISTORIA:

Inv. P. Sarvas 1960
 koekaivaus A. Siiriäinen 1963

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: PURKAJASUO	Inv. nro: 12

Mjytyyppi: pyyntipaikka	Lukumäärä: 1	Rauhoitusluokka: I
Ajoitus: kivikausi	Laajuus: 17 ha	
14C: 4770-4340 BP		
Peruskarttalehti 3512 07 YLI-II		
X 7 252 98- 7 253 36	Y 3 488 30 -82	Z 50,5 - 53
Tila: Korvala 51	Tunnus: 972-402-0051-0000	
Omistaja: Helmeri Jussila		
Osoite: Pahkalantie	91200 YLI-II	

PERUSTIEDOT:

Purkajasuon muinaisjäännösalue sijaitsee lijoen pohjoispuolella, Yli-lin kirkosta 1,8-3 km itään maantie 854:n pohjoispuolella. Se käsittää Purkajasuon suopellon, Leualanpellon ja niiden välisen metsikön. (Muinaisjäännösalueeseen kuuluvat myös kohteet 38 ja 55). Alue on entinen merensalmi/ -lahti, jossa on ollut pyynti-/kalastusvälineitä. Löydöt ovat turve- ja hiekkakerroksen alla n. 1,1-2,3 m syvyydessä; maan pinnalla ei ole merkkejä näkyvissä. Kahdessa syvänteessä oli todennäköisesti varastoitu purettujen kala-aitojen osia. Muinaisjäännösalue oli 4400-4600 (BP) vuotta sitten lijoen suistoa. Leualanpellon pohjoispuolella on tulisija (kivikautinen?), jonka läheisyydestä löytyi jonkun verran kvartsia, kivilatamus (metallikautinen ?), sekä hist ajan kivivalli.

LÖYDÖT:

- KM 14396 , meripihkakoru (n. 1380/2278; *kaivauskoordinaatit* 1996), löytäjä H. Jussila, v. 1956;
- KM 15137, P. Sarvaksen ottamia maanäyteitä 1960;
- KM 19679, meripihkakoru (n. 1340-60/2220-40) löytäjä S. Jussila 1975;
- KM 29764:205, puupaalun osia, liisteitä ja puuta, jotka S. Vanhatalo toi tarkastusmatkaltaan 1988, liisteet toimitettiin radiohiiliajoituslaboratorioon (ajoitus Hel-2740 4770±130 BP)
- KM 29764:206, veistyn puuesineen katkelma; H. Jussila toi esineen museovirastoon syksyllä 1990;
- ei numeroa; puuesineitä ja puita alueelta x 1200-1400, y 2100-2200; H. Jussilan hallussa (ilmeisesti suurimmaksi osaksi eivät säilyneet; H. Jussilalla valokuvia)
- ei numeroa; liisteritilä (1174/1999), puita alueelta 1080-1220/1960-2260, veistetyn puusalon osia (1540/2215); Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa.
- KM 29764:1-204 kivikautisia asuinpaikkalöytöjä (Korvalasta ja Leualanpellon pohjoispuolelta)
- KM 29764:207- kivikautisia pyynti-/kalastusvälineitä Purkajasuolta (Leualanpellolta)
- KM 30603:1- kivikautisia pyynti-/kalastusvälineitä

TUTKIMUSHISTORIA:

- meripihkakorun KM 14396 löytöpaikan koekaivaus P. Sarvas 1960;
- kivikautisen löytöpaikan (meripihkakorut KM 14396 ja KM 19679) tarkastus P. Purhonen 1976;
- puiden löytöpaikan tarkastus S. Vanhatalo (13.9.1988, ei kert.);
- puiden löytöalueen tarkastus T. Wallenius 1990
- liisteritilän löytöpaikan tarkastus ja puiden löytöalueen kartoitus Oulun yliopiston arkeologian laboratorio/Pentti Koivunen syyskuu 1995 (ei kert.);
- liisteritilän löytöpaikan tarkastus K. Katiskoski ja E. Raike 1995.
- kaivaus H.-P. Schulz 1996
- kaivaus H.-P. Schulz 1997

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: JUUTISENAHO	Inv. nro: 25/26

Mjytyyppi: asuinpaikka	Lukumäärä: 1 ?	Rauhoitusluokka: II (-III)
Ajoitus: kivikausi	Laajuus: ?	
Peruskarttalehti 3512 07	YLI-II	
X 7 251 82-90	Y 3 449 40 ± ?	Z 52-53
Tila: Juutisenaho	Tunnus: 972-402-0019-0018	
Omistaja: Eino Raappana		
Osoite: Kierikki	91200 YLI-II	

PERUSTIEDOT:

Asuinpaikka sijaitsee lijoen eteläpuolella Kierikin Voimalan kohdalla Yli-lin kirkosta 4,3 km kaakkoon, Juutisen talosta n. 30 - 100 etelään peltoalueella. Pelto rajoittuu länteen vanhaan jokitörmään. Molemmat kohteet 25 (kaivaus A. Siiriäinen 1963) ja 26 (kaivaus O. Haahti 1963) sijaitsevat samalla pellolla ja ovat samaa asuinpaikkaa. Asuinpaikka on sijainnut alunperin pienellä saarella muinaisessa jokiuomassa, joka kulki koillisesta lounaaseen (geomorfologinen kartta / H. Kemiläinen 1997). Alueella oli keskiveden korkeudella n. 50 m ilmeisesti kaksi- tai kolmehaarainen jokidelta, josta pohjoisin haara kulki nykyisessä jokiuomassa.

LÖYDÖT:

25: KM 15665 (tuura)
 25 ja 26: KM 16243:1-230 (kaiv. A. Siiriäinen 1963 ja kaiv. O. Haahti 1963)
 26: KM 15666: 1-3
 26: KM 27955 (tuura)
 26: KM 28944:1-4

TUTKIMUSHISTORIA:

25: kaivaus A. Siiriäinen 1963
 26: tark. P. Sarvas 1962
 26: kaivaus O. Haahti 1963
 26: tark. K. Katiskoski & J. Laurén 1995

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: KIERIKIN SORAKUOPPA	Inv. nro: 27

Mjytyyppi: asuinpaikka	Lukumäärä: 1	Rauhoitusluokka: II - III
Ajoitus: kivikausi KA II:2	Laajuus: n. 3500 m ²	
4 14C ajoitusta 5180+140 - 4890+120		
Peruskarttalehti 3512 10	PAHKAKOSKI	
X 7 251 89-94	Y 3 451 66 - 76	Z 58,2 - 62,9
Tila: Pahlala	Tunnus: 972-402-0022-0039	
Omistaja: Helli Pahlala		
Osoite: Alarannantie 15	91260 PAHKAKOSKI	

PERUSTIEDOT:

Sorakuoppa sijaitsee lijoen pohjoisrannalla Kierikkisaaren kohdalla Yli-lin kirkosta 5,7 km itäkaakkoon Maantie 854:n eteläpuolella. Asunpaikka on sorakuoppaan eteläreunalla pääosin 60 m:n korkeuskäyrän yläpuolella, osa on soranoton takia tuhoutunut. Maasto on loivasti joen suuntaan viettävää hiekkakangasta. Alueella oli 5 asumuksen pohjaa kaarevassa jonossa, niiden alapuolella oli mahdollisesti kuudes asumuspainanne. Kaivauksissa 1986-87 on kaivettu 2 (3) asumuksen pohjaa, jäljellä on kaivausalueen itäpuolella yksi ja sen länsipuolella kaksi asumuksen pohjaa.

LÖYDÖT:

KM 16242:1-36 (koekaivaus A. Siiriäinen 1963)
KM 23431:1-918 (kaivaus E.-L. Schulz 1986)
KM 23728:1-781 (kaivaus T. Pärssinen 1987)

TUTKIMUSHISTORIA:

koekaivaus A. Siiriäinen 1963
tark. A. Kehusmaa 1966
tark. A. Sarvas 1970
kaivaus E.-L. Schulz 1986
kaivaus T. Pärssinen 1987

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: KIERIKINKANGAS	Inv. nro: 28

Mjytyyppi: asuinpaikkaryhmä asumuksen pohjia	Lukumäärä: (1-3) > 31	Rauhoitusluokka: I
Ajoitus: kivikausi (korkeuden perusteella n. 5100-4900 BP)	Laajuus: n. 1,2 ha	
Peruskarttalehti 3512 10	PAHKAKOSKI	
X 7 251 97 - 7 252 20	Y 3 451 04 - 38	Z 60-63
Tila: Kuusela	Tunnus: 972-402-0020-0012	
Omistaja: Iijoen Voima Oy		
Osoite: 91100 II		

PERUSTIEDOT:

Asuinpaikka-alue sijaitsee Iijoen pohjoispuolella Yli-Iin kirkosta 5,1-5,4 km itäkaakkoon jyrkähkön törmän yläpuolella olevalla hiekkakankaalla. Tien eteläpuolella on havaittavissa ainakin yksi rantavalli, jossa on 11 asumuksenpohjaa kolmessa jonossa. Lisäksi on törmän lähellä rannan suuntaisessa rivissä 14 asumuksenpohja ja muutama pieni kuopanne. Tien pohjoispuolella on kaksi SE-NW suuntaista rantavallia. Läntisellä vallilla on ainakin 5 asumuksen pohjaa, itäinen on hiekkakuopan takia pahasti tuhoutunut, sen päällä kulkevalla metsätiellä on havaittu n. 100 m:n matkalla kvartseja ja palaneita kiviä. Hiekkakuopan ja maantien välistä on kaksi kuopannetta, sieltä on löydetty tien leikkauksesta muutama kvartsi.

LÖYDÖT:

KM 17601:1-11

17061

TUTKIMUSHISTORIA:

Tark. A. Kehusmaa 1966
Tark. ja kartoitus E.-L.&H.-P. Schulz 1986
Kartoitus (?) P. Koivunen 1995
Inv. H.-P. Schulz 1997

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: VÄLITALO/JUUTISENTÖRMÄ	Inv. nro: 32

Mjytyyppi: asuinpaikka	Lukumäärä: 1	Rauhoitusluokka: II
Ajoitus: kivikausi; korkeuden perusteella n. 4200-4000 BP	Laajuus: > 1500 m ²	
Peruskarttalehti 3512 07	YLI-II	
X 7 252 26-31	Y 3 448 67-73	Z 49,8-50,8
Tila: Valitalo	Tunnus: 972-402-0019-0001	
Omistaja (1975) Eemeli Juutinen:		
Osoite: 91200 YLI-II		

PERUSTIEDOT:

Alue sijaitsee lijoen etelärannalla lijoen kirkosta 3,3-3,4 km kaakkon Kierikintien eteläpuolella. Asuinpaikka on Välitalon piha-alueella ja ulottuu sitä n. 60 m itään ja n. 20 m etelään. Se on jyrkän jokitörmän yläpuolella; WNW-ESE suuntainen törmä on nykyään melkein kokonaan alakanavan pengeryksen peittämä. Maaperä on hiekkaa, 40 cm:n syvyydessä esintyy hiesua.

LÖYDÖT:

KM 19600 hirvenpääkoristeinen tikari; punaliusketta
KM 19660:1-23 (koekaiv. A Kehusmaa 1975)

TUTKIMUSHISTORIA:

koekaivaus A. Kehusmaa 1975

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: PURKAJASUO/KORVALA	Inv. nro: 38

Mjytyyppi: asuinpaikkaryhmä asumuksen pohjia Ajoitus: kivikausi;14C 4475+60 Pöljän keramiikkaa Peruskarttalehti 3512 07 YLI-II X 7 252 71- 7 253 00 Tila: Korvala 51 Omistaja: Helmeri Jussila Osoite: Pahkalantie	Lukumäärä: > 6 57 (mahd. 66) nrot 42-108 Laajuus: n. 11 ha Y 3 448 34- 3449 13 Tunnus: 972-402-0051-0000 91200 YLI-II	Rauhoitusluokka: I Z 52- 55,5
--	--	----------------------------------

PERUSTIEDOT:

Asuinpaikka-alue sijaitsee lijoen pohjoispuolella Yli-lin kirkosta 2,5-3,1 km itään pääosin maantie 854:n eteläpuolella. Se kuuluu Purkajasuon muinaisjäännösalueeseen ja sijaitsee suon etelä- ja kaakkoispuolella. Asuinpaikat sijaitsivat kapealla pitkällä niemellä (muinaisranta 51-53 m mpy). Niemen kärjessä asumuksen pohjat on kaivettu soraan, niiden ympärillä on paikoitellen kivivallia. Keskiosassa asumuksen pohjia on niin tiheästi, ettei yksittäisiä ryhmiä voi erottaa. Muinaisjäännösalueen itäosassa asumuksen pohjat sijaitsevat neljässä ryhmässä rantavalleilla, painanteiden määrä on 4-7/ryhmä. Merkittäviä ovat alueen keski- ja itäosassa olevat "pari"- tai "pitkätaloa" muistuttavat asumuksenpohjat, joissa on erotettavissa 2 tai 3 "huonetta". Niiden pituus vaihtelee 18:sta 29:ään metriin. Korvalan etelä- ja lounaisosissa on ainakin kolme asuinpaikkaa, joista ei havaittu painanteita. Niiden laajuus on määritetty koekuoppien ja pintalöytöjen avulla. Ainakin eteläisimmät asuinpaikat ovat todennäköisesti laajempia kuin kartalle merkitty alue .

LÖYDÖT:

-KM 23895:1-35, kivik. asp. löytöjä, T. Pärssisen koekaivaus 1987;
-KM 24166:1-15, kivik. asp. löytöjä, jotka H. Jussila löysi talonsa perustuksia tehdessään kesäkuussa 1987 ; toimitettu museovirastoon 1988; H. Jussilan hallussa lisää löytöjä;
-KM 29764:1-204 , kivik. asp. löytöjä, kaivaus H.-P. Schulz 1996
-KM 30602:1- , kivikautisia asp. löytöjä, kaivaus H.-P. Schulz 1997

TUTKIMUSHISTORIA:

-koekaivaus ja kartoitus T. Pärssinen 1987
-kartoitus P. Koivunen 1995
-kaivaus H.-P. Schulz 1996
-kaivaus ja kartoitus H.-P. Schulz 1997

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: JUUTISENKANGAS (ent. Juutisenaho SE)	Inv. nro: 42

Mjityyppi: Muinaisjäännösryhmä asuinpaikkoja (asumuksen pohjia) pyyntikuoppajono	Lukumäärä: 4 asumuspainannejonoa (> 18 kpl) > 12 kpl	Rauhoitusluokka: I
Ajoitus: kivikausi ja ? Peruskarttalehti 3512 07 X 7 251 38-74	Laajuus: n. 8 ha YLI-II Y 3 449 66-86	Z n. 56 - 58
Tila: Juutisenaho Omistaja: Eino Raappana Osoite: Kierikki	Tunnus: 972-402-0019-0007 91200 YLI-II	

PERUSTIEDOT:

Alue sijaitsee Iijoen eteläpuolella Yli-lin kirkosta 3,9-4,1 km kaakkoon ja Kierikin Voimalasta 250-600 m eteläkaakkoon. Maasto on melko tasaista kangasmetsää, jossa erottuu heikkosti useita muinaisia rantavalleja. Asumuspainannejonot ja pyyntikuoppajono sijaitsevat näillä rantavalleilla. Alue on vain osittain kartoitettu, siksi asumuksen pohjien ja pyyntikuoppien lukumäärä ei ole vielä varmistunut.

LÖYDÖT:

-

TUTKIMUSHISTORIA:

Tark. M. Sarkkinen 1994 ("Juutisenaho SE")
Kartoitus P. Koivunen 1995
Tark. P. Franzén/Kierikkiprojekti 1996 (ei kert.)
Inv. H.-P. Schulz 1997

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: KUUSELANKANGAS	Inv. nro: 43

Mjytyyppi: asuinpaikkaryhmä	Lukumäärä: 1	Rauhoitusluokka: I - III
Ajoitus: kivikausi	Laajuus: > 2,5 ha	
14C 4840-4420 BP (9 kpl)		
Peruskarttalehti 3512 10	PAHKAKOSKI	
X 7252 02 - 18	Y 3450 38-80	Z 59-61
Tila 1: Lomaranta	Tunnus: 972-402-0020-0013	
Omistaja: Oulun myyntimiesten säätiö	Osoite: 90100 OULU	
Tila 2: Voima-Kuusela	Tunnus 972-402-0020-0014	
Omistaja: Iijoen Voima Oy	Osoite: 91100 II	

PERUSTIEDOT:

Alue sijaitsee Iijoen pohjoispuolella Yli-In kirkosta 4,5 km itäkaakkoon, maantie 854:n ja joen välisellä hiekkakankaalla. Asuinpaikka muodostuu ainakin 28:sta asumuspohjasta, joista 24 on maantien eteläpuolella. Osa painanteista on kolmessa rannansuuntaisessa rivissä. Kaksi riviä on todennäköisesti rantavalleilla, kuten myös tien pohjoispuolella olevat asumuspainanteet. Tien pohjoispuolella on myös pieniä kuopanteita S-N suuntaisessa jonossa (pyyntikuoppia?). Alue ei ole vielä kokonaan kartoitettu.

LÖYDÖT:

KM 14991:1-2
 KM 28370:1-516 (kaiv. M. Sarkkinen 1994)
 KM 28943:1-2280 kaiv. K. Katiskoski 1995)
 KM 29907 (kaiv. P. Halinen 1996)
 KM 30665 /OY ArLa 1993:1-211/ 1994:1-3444 (kaiv. P. Koivunen/M.Makkonen 1993-94)
 KM 30666 /OY ArLa 1995:1-2741 (kaiv. P. Koivunen/M. Korolainen 1995)
 KM 30667 /OY ArLa 1996:1-800(kaiv. P. Koivunen/P. Franzén 1996)
 KM

TUTKIMUSHISTORIA:

kaivaus P. Koivunen/M. Makkonen 1993-1994 (OY)
 kaivaus M. Sarkkinen 1994 (MV, raportti 27.1.1995)
 kaivaus P. Koivunen/M. Korolainen 1995 (OY)
 kaivaus K. Katiskoski 1995 (MV, raportti 2.5.1996)
 kaivaus P. Koivunen/P. Franzén 1996 (OY)
 kaivaus ja kartoitus P. Halinen 1996 (MV)
 kaivaus P. Koivunen/T. Ylimaunu 1997 (OY)
 JULKAISU: Koivunen, Pentti: Kodanpohjia ja meripihkaa Kierikistä. *Muinaistutkija* 1/1996, s. 2-7.

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: PURKAJASUO/VUORNOS	Inv. nro: 55

Mjityyppi: Asuinpaikkaryhmä	Lukumäärä: >2	Rauhoitusluokka: I
asumuksen pohjia:	15, nrot. 109-123	
Ajoitus: kivikausi	Laajuus: n. 3,5 ha	
Peruskarttalehti 3512 07 YLI-II		
X 7 252 98- 7 253 17	Y 3 447 88 - 3 448 20	Z 51,5 - 52,5
Tila 1: Vuornos	Tunnus: 972-402-0050:0002	
Omistaja: Uuno Jämsä	Osoite: Pahkalantie	91200 YLI-II
Tila 2: Purkajakangas	Tunnus: 972-402-0033-0004	
Omistaja: Esko Riepula	Osoite: Pahkalantie	91200 YLI-II

PERUSTIEDOT:

Asuinpaikka-alue sijaitsee lijoen pohjoispuolella 1,8-2,2 km Yli-lin kirkosta itään maantie 854:n molemmilla puolilla. Vuornos kuuluu Purkajasuon muinaisjäännösalueeseen ja sijaitsee Leualanpellon lounaispuolella. Alue on pihamaata, peltoa ja kangasmetsää. Maantien rakentaminen tuhosi asuinpaikan keskeiset osat. Asumuksen pohjat ovat ainakin kahdessa ryhmässä. Alueella, varsinkin sen itäpäässä, on myös pieniä kuopanteita.

LÖYDÖT:

-

TUTKIMUSHISTORIA:

Tarkistus P.Koivunen 1995
Kartoitus H.-P. Schulz (S.Koivisto, T.Ylimaunu) 1996

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: VOIMA-KUUSELA	Inv. nro: 56

Mjytyyppi: asuinpaikkaryhmä asumuksenpohjia:	Lukumäärä: 6 38 (41) nrot. 1-41	Rauhoitusluokka: I
Ajoitus: kivikausi; korkeuden perusteella n. 4700-4500 BP	Laajuus: 5,2 ha	
Peruskarttalehti 3512 07 YLI-II		
X 7 252 50 - 68	Y 3449 32-68	Z 54 - 57,5
Tila 1: Voima-Kuusela	Tunnus: 972-402-0020-0014	
Omistaja: Iijoen Voima Oy	Osoite: 91100 II	
Tila 2: 20:9	Tunnus: 972-402-0020-0009	
Omistaja:	Osoite:	

PERUSTIEDOT:

Alue sijaitsee 3,1-3,6 km Yli-lin kirkosta itään/itäkaakkoon ja Kierikin Voimalasta 300 - 400 m pohjoiseen. Maantie 854 kulkee muinaisjäännösalueen läpi ja on tuhonnut joitakin asumuksen pohjia. Asumuksen pohjat sijaitsevat jonoissa (4-7 kpl/jono) muinaisilla ranta-/rantadyynivalleilla, joiden ympäristö on soistunut. Alueella kasvaa matala suometsä, valleilla on korkeampi puusto (mäntyä). Idässä alue rajoittuu peltoon, sen eteläpuolella on pieni sorakuoppa, joka on tuhonnut ainakin osan yhdestä painanteesta. Sen itäpuolella olevalta metsätieltä ja pellon reunasta on löydetty useammasta kohdasta kvartsia ja palaneita kiviä. Korkein asumuspohjajono (no:t 1-7) poikkeaa muista: seitsemän suorakulmaista painannetta sijaitsevat rivissä aivan vierekkäin ja ne on yhdistetty toisiinsa leveillä kulkukäytävillä. Ne muodostavat pitkää taloa muistuttavan rakenteen; sen mitat ovat 64 x 9 m.

LÖYDÖT:

KM 30671 kivik. asp.löytöjä, kaivaus J. Itäpalo 1997

TUTKIMUSHISTORIA:

Kartoitus P. Koivunen 1995
Kaivaus J. Itäpalo 1997
Kartoitus H.-P. Schulz 1997

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: PORASSUO S	Inv. nro: 57

Mjtyyppi: asuinpaikka asp. jokiterassilla asumuksen pohjia rantavallilla	Lukumäärä: 1 (2) 1 6	Rauhoitusluokka: I
Ajoitus: kivikausi, korkeuden perusteella n. 5000 BP	Laajuus: > 4500 m ²	
Peruskarttalehti 3512 10 X 7 251 73 - 85	PAHKAKOSKI Y 3 451 95 - 3452 03	Z n. 60-61
Tila: RN:o 22:67	Tunnus: 972-402-0022-0067	
Omistaja: Pentti Pahkala		
Osoite:		

PERUSTIEDOT:

Alue sijaitsee Ijoen pohjoispuolella Kierikkisaaresta 300-400 m itäkoilliseen ja Yli-Iin kirkosta n. 6 km itäkaakkoon Ijoen rannan, patoaltasta pohjoiseen ulottuvan vesihaaran ja maantien 854:n välisellä hiekkatasanteella. Lähellä maantietä on E-W suuntainen asumuksenpohjajono; lähellä rantaa näkyi jyrkän törmän yläpuolella kvartsia ja palaneita kiviä metsätiellä n. 200 m:n matkalla. Asuinpaikan länsiosa on vanhan hiekkakuopan takia tuhoutunut. Muinaisjäännöksen tarkkaa laajuutta ei ole vielä selvitetty.

LÖYDÖT:

- ei otettu talteen, kvartsiesineitä ja -iskoksia metsätiellä ja törmän rinteellä

TUTKIMUSHISTORIA:

kartoitus P. Koivunen 1995
inv. H.-P. Schulz 1997

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: VÄLITALO S	Inv. nro: 58

Mjytyyppi: asuinpaikka	Lukumäärä: 1	Rauhoitusluokka: II
Ajoitus: kivikausi ; korkeuden perusteella n. 4400-4300 BP	Laajuus: > 2000 m ²	
Peruskarttalehti 3512 07	YLI-II	
X 7 252 10-18	Y 3 448 58-73	Z n. 53
Tila: RN:o 19:8	Tunnus: 972-402-0019-0008	
Omistaja: Iijoen Voima Oy		
Osoite: 91100 II		

PERUSTIEDOT:

Kohde sijaitsee Iijoen eteläpuolella Yli-lin kirkosta 3,3 - 3,5 km kaakkoon Välitalon (kohde 32) asuinpaikasta n. 100 - 120 m etelään. Asuinpaikka sijaitsee hiekkatasanteella (mäntykangasta), jonka pohjoispuolella maasto viettää loivasti pohjoiseen/luoteeseen; osa muinaisjäännösalueesta on Iijoen Voima Oy:n kiviläjitysalueen ja soranoton* takia tuhoutunut. Alueella ei havaittu asumuspainanteita, löydöt tulivat sorakuopan reunasta ja metsätieltä.

* (tekijä tuntematon, soranotto tapahtui ilman Iijoen Voima Oy:n lupaa)

LÖYDÖT:

KM 30674:1-3

TUTKIMUSHISTORIA:

Kartoitus P. Koivunen 1995

Inv. H.-P. Schulz 1997

Kunta: YLI-II	Kylä: Karjalankylä
Kohde: KOTIKANGAS NE	Inv. nro: 59

Mjytyyppi: muinaisjäännösryhmä asuinpaikkoja (ei painanteita) asumuksen pohjia pyyntikuoppajärjestelmä keittokuoppia	Lukumäärä: 3 >12 kolmessa ryhmässä >42 pyyntikuoppaa > 3	Rauhoitusluokka: I
Ajoitus: kivikausi -? ; korkeuden perusteella n. 5100 BP - ?	Laajuus: n. 6,6 ha	
Peruskarttalehti 3512 10 X 7250 96 - 7251 43	PAHKAKOSKI Y 3 451 03 - 98	Z 59 - 63
Tila 1: Valtionmaa	Tunnus: 972-893-0010-0001	
Tila 2: RN:o 44:6	Tunnus: 972-402-0044-0006	
Omistaja:	Osoite:	
Tila 3: RN:o 44:7	Tunnus: 972-402-0044-0007	
Omistaja:	Osoite:	
Tila 4: RN:o 44:8	Tunnus: 972-402-0044-0008	
Omistaja:	Osoite:	

PERUSTIEDOT:

Muinaisjäännösalue sijaitsee lijoen eteläpuolella Kierikkisaaren kohdalla, Yli-lin kirkosta 5,2-6,3 km kaakkoon. Asuinpaikat ovat joen suuntaisella (ESE- WNW) hiekkaharjanteella. Harjanne on todennäköisesti joen patoama rantavalli, jonka eteläpuolella on NW-SE suunntaisia rantadyynivalleja. Rantavallilla on ainakin kuusi erillistä asuinpaikkaa n. 1,1 km matkalla. Länsipään asuinpaikoissa on asumuksen pohjia (5, 2 (?) ja 5). Rantavallilla on myös n. 1 km pitkä pyyntikuoppajono (>42 kpl), joka haarautuu länsipäässä ja keskikohdalla. Alueella on ainakin kolme kuoppaa, joiden pohjassa on runsaasti palaneita kiviä (keittokuoppia). Osa asuinpaikoista kuuluu löytöjen perusteella tyyppillisen kampakeramiikan aikaan.

LÖYDÖT:

KM 28945:1-5 (tark. K. Katiskoski 1995)
KM 30675:1-2 (inv. H.-P. Schulz)

TUTKIMUSHISTORIA:

tark. K. Katiskoski & J. Laurén 1995
kartoitus P. Koivunen 1995
inv. ja kartoitus H.-P. Schulz, (kart. T.Ylimaunu P. Pussinen ja E. Ojanlatva) 1997

Iijokilaakso inventointi välillä

Purkajasuo - Pahkakoski

H.-P. Schulz 1997

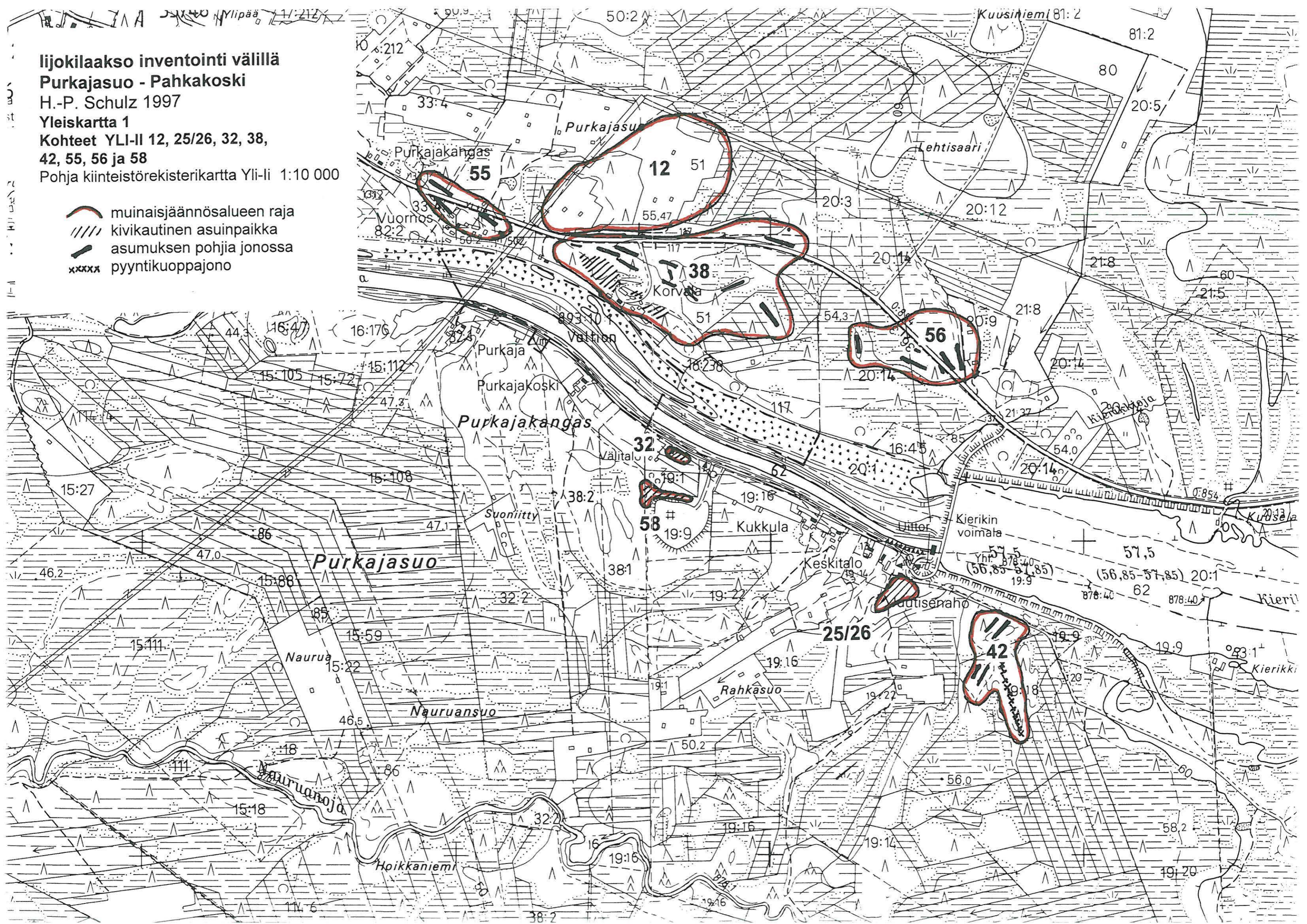
Yleiskartta 1

Kohteet YLI-II 12, 25/26, 32, 38,

42, 55, 56 ja 58

Pohja kiinteistörekisterikartta Yli-li 1:10 000

- muinaisjäännösalueen raja
- kivikautinen asuinpaikka
- asumuksen pohja jonossa
- pyyntikuoppajono

lijojkilaakso inventointi välillä

Purkajasuo - Pahkakoski

H.-P. Schulz 1997

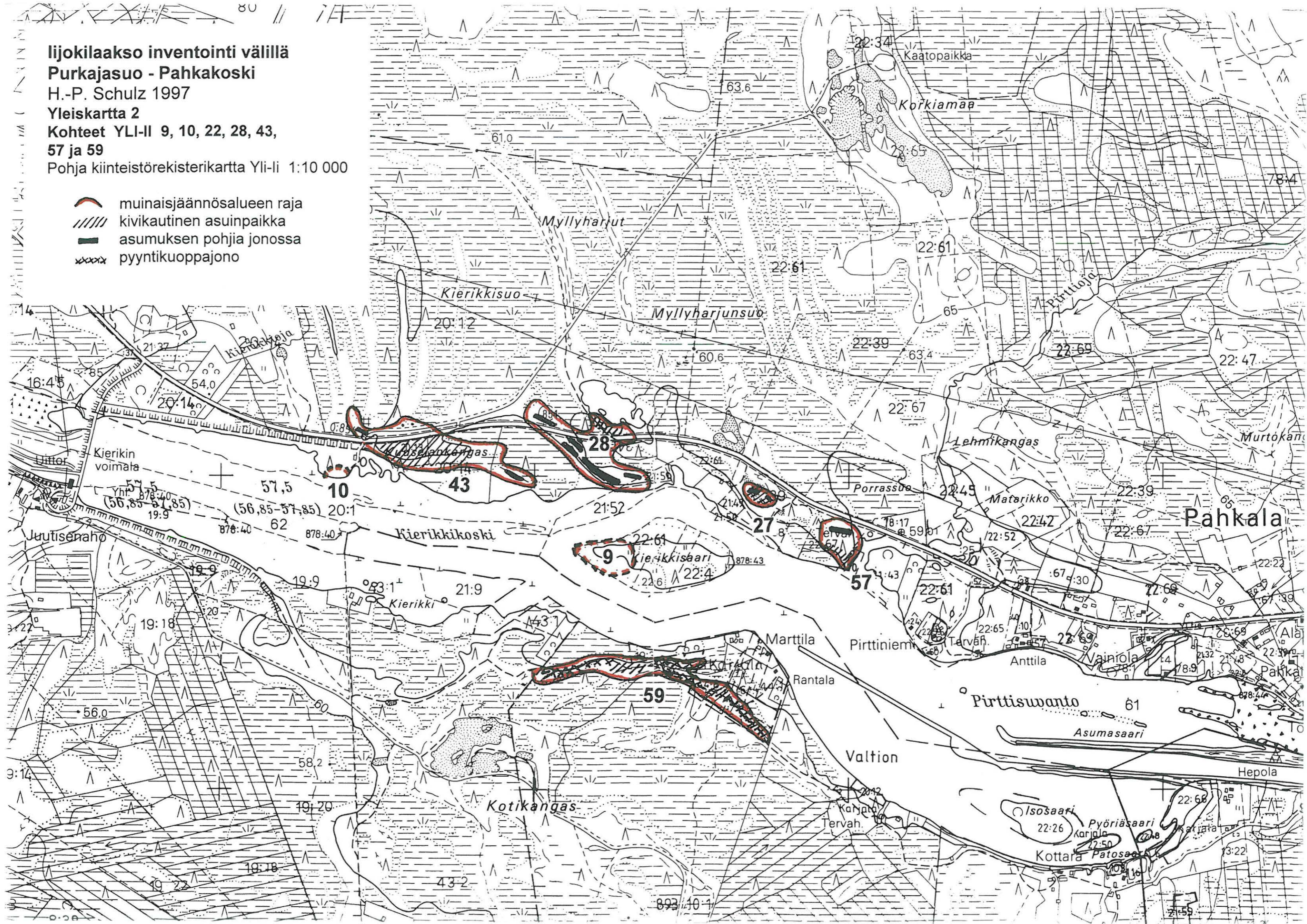
Yleiskartta 2

Kohteet YLI-II 9, 10, 22, 28, 43,

57 ja 59

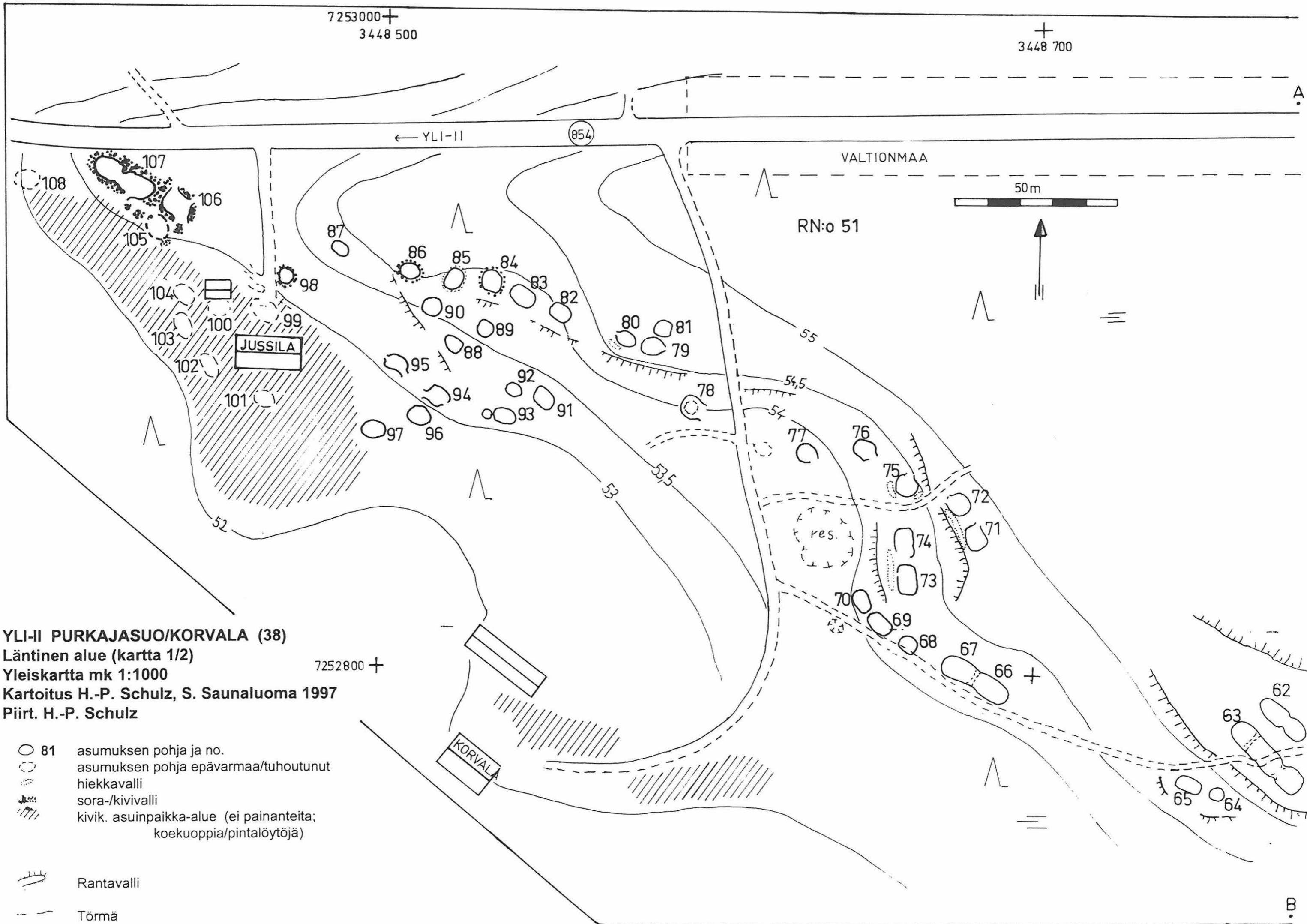
Pohja kiinteistörekisterikartta Yli-li 1:10 000

- muinaisjäännösalueen raja
- kivikautinen asuinpaikka
- asumuksen pohja jonossa
- pyyntikuoppajono

7253000 +
3448 500

+
3448 700

YLI-II PURKAJASUO/KORVALA (38)
Läntinen alue (kartta 1/2)
Yleiskartta mk 1:1000
Kartoitus H.-P. Schulz, S. Saunaluoma 1997
Piirt. H.-P. Schulz

7252800 +

- 81 asumuksen pohja ja no.
- asumuksen pohja epävarmaa/tuhoutunut
- ▨ hiekkavalli
- ▨ sora-/kivivalli
- ▨ kivik. asuinpaikka-alue (ei painanteita; koekuoppia/pintalöytöjä)

▨ Rantavalli

--- Törmä

B

7253000+
3448900

+
3449100

A ⊗ KP 55.47(1962)

VALTIONMAA

PUDASJÄRVI →

50 m

RN:o 51

YLI-II PURKAJASUO/KORVALA (38)

Itäinen alue (kartta 2/2)

Yleiskartta mk 1:1000

Kartoitus H.-P. Schulz, S. Saunaluoma 1997

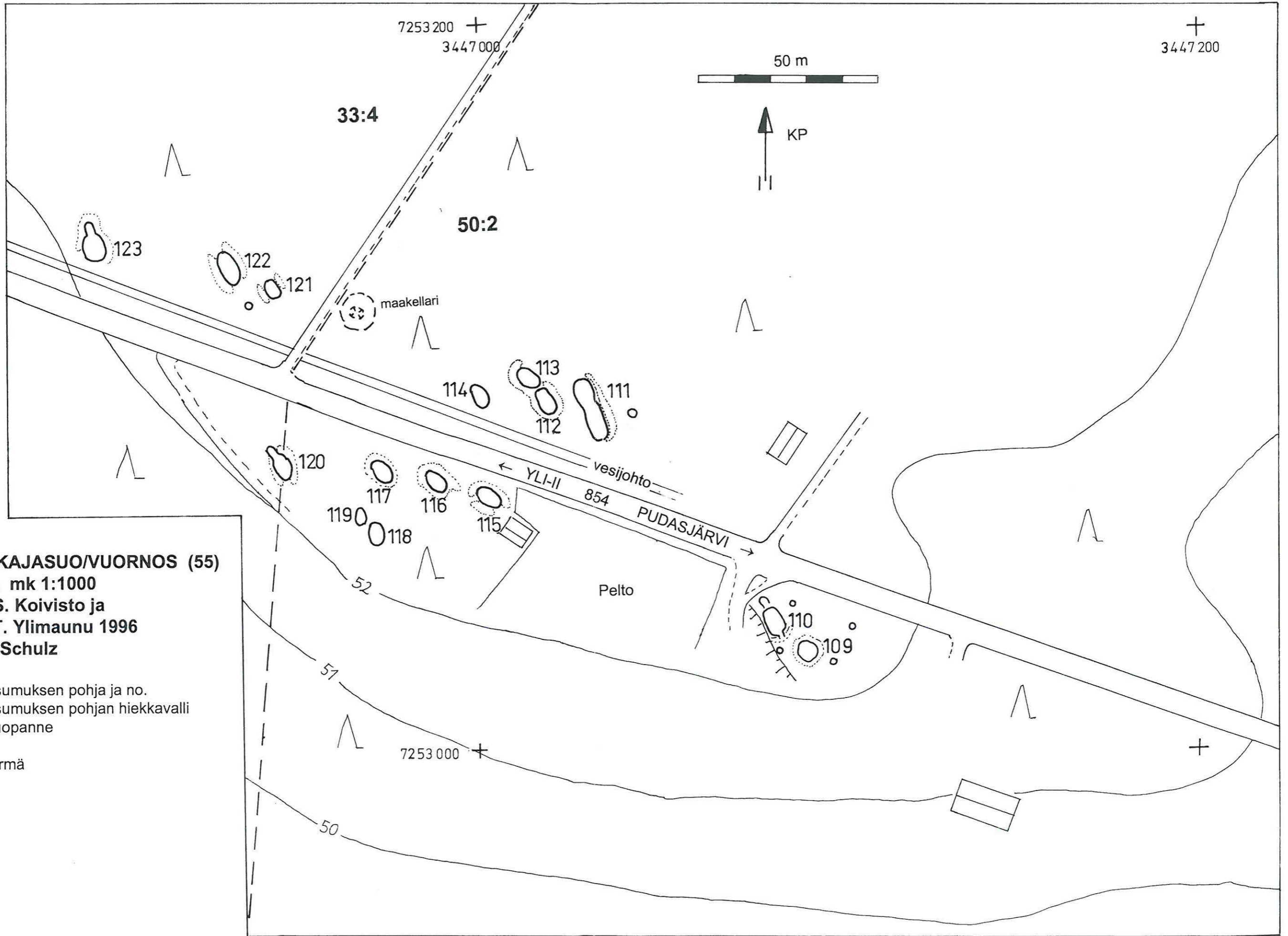
Piirt. H.-P. Schulz

- 51 asumuksen pohja ja no.
- asumuksen pohja epävarmaa/tuhoutunut
- hiekkavalli
- ▒ sora-/kivivalli
- ▒▒▒▒ kivik. asuinpaikka-alue (ei painanteita; koekuoppia/pintalöytöjä)

▒▒▒▒ Rantavalli

▒ Törmä

B

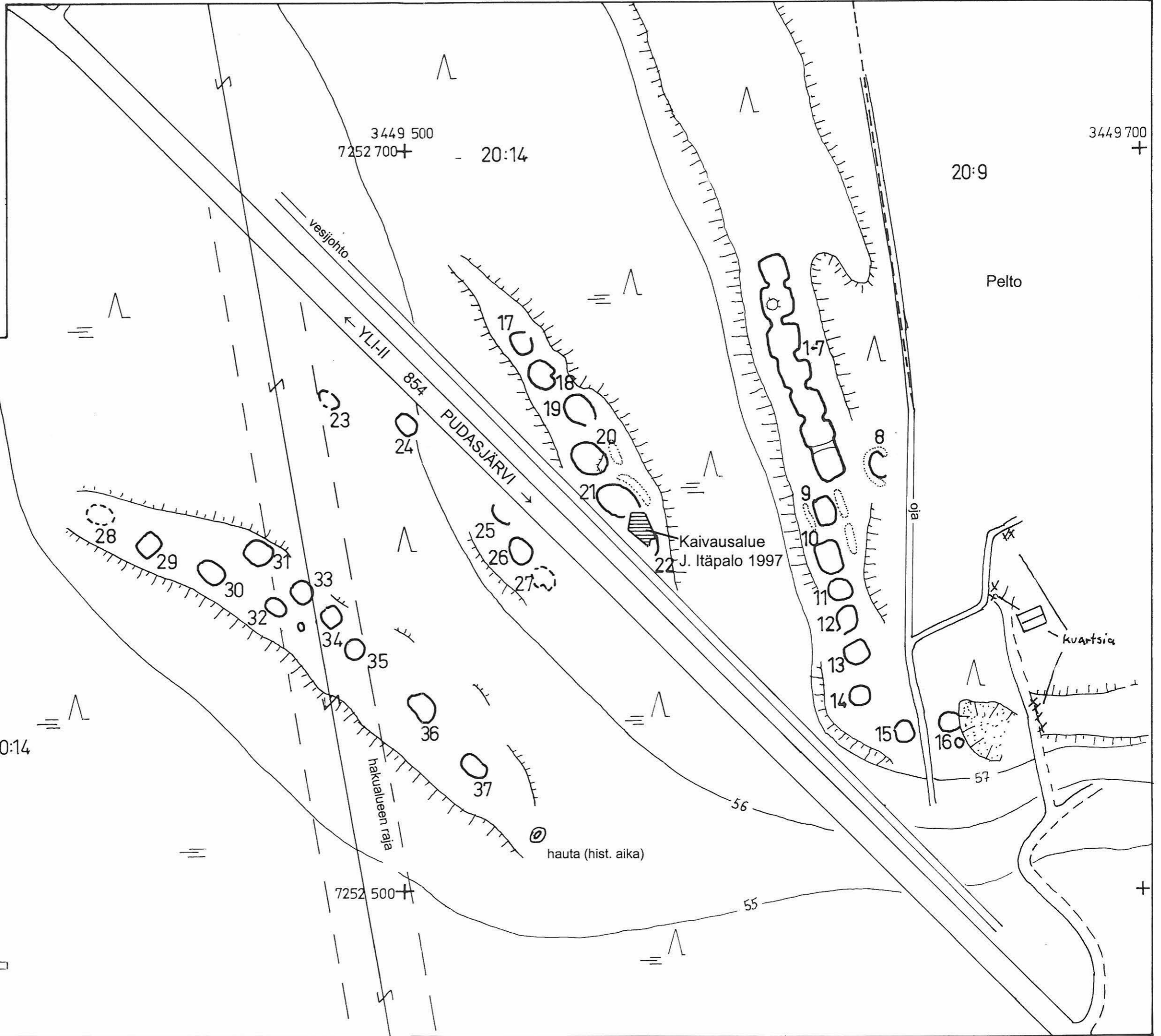
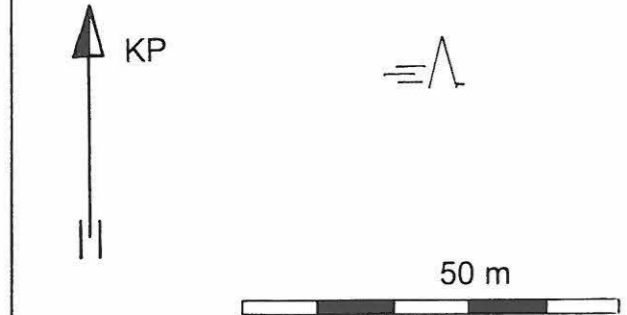
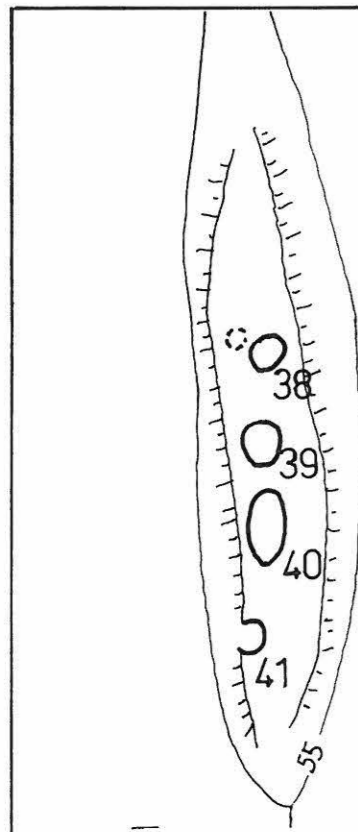

YLI-II PURKAJASUO/VUORNOS (55)
 Yleiskartta mk 1:1000
 Kartoitus S. Koivisto ja
 T. Ylimaunu 1996
 Piirt. H.-P. Schulz

- 121 asumuksen pohja ja no.
- ◌ asumuksen pohjan hiekkavalli
- kuopanne
- ≡ törmä

YLI-II VOIMA-KUUSELA (56)
YLEISKARTTA 1:1000
 Kartoitus H.-P. Schulz 1997
 Piirt. H.-P. Schulz

- 31 asumuksen pohja ja no.
- (pilkko) asumuksen pohja (epävarmaa)
- (pieni ympyrä) asumuksen pohjan hiekkavalli
- ≡ Ranta-/rantadyynivalli

Yli-II Kierikkikangas
kartta mk 1:2000

Tark 1997 5 asumuksen pohjaa

Tark 1997 kvartsia ja pal. kiviä metsätiellä

Tark 1997 2 pientä kuoppaa, kvartsia leikkauksessa

Tark 1997 2 mahd. asumuksen pohjaa

Kartoitus H.-P. Schulz 1986 + tark 1997

27-(34) asumuksen pohjaa

854

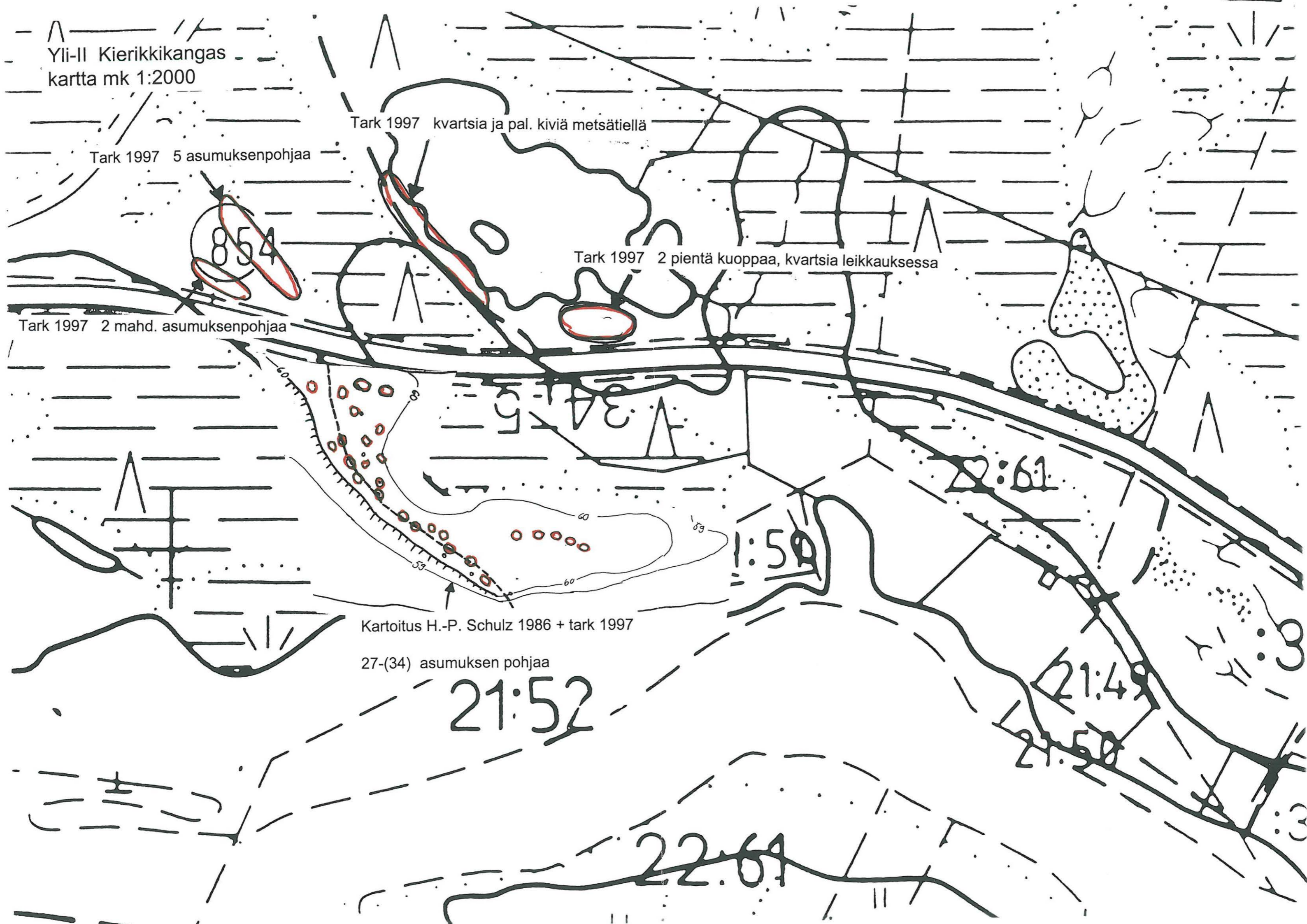
21:52

1:50

22:61

21:49

22:61

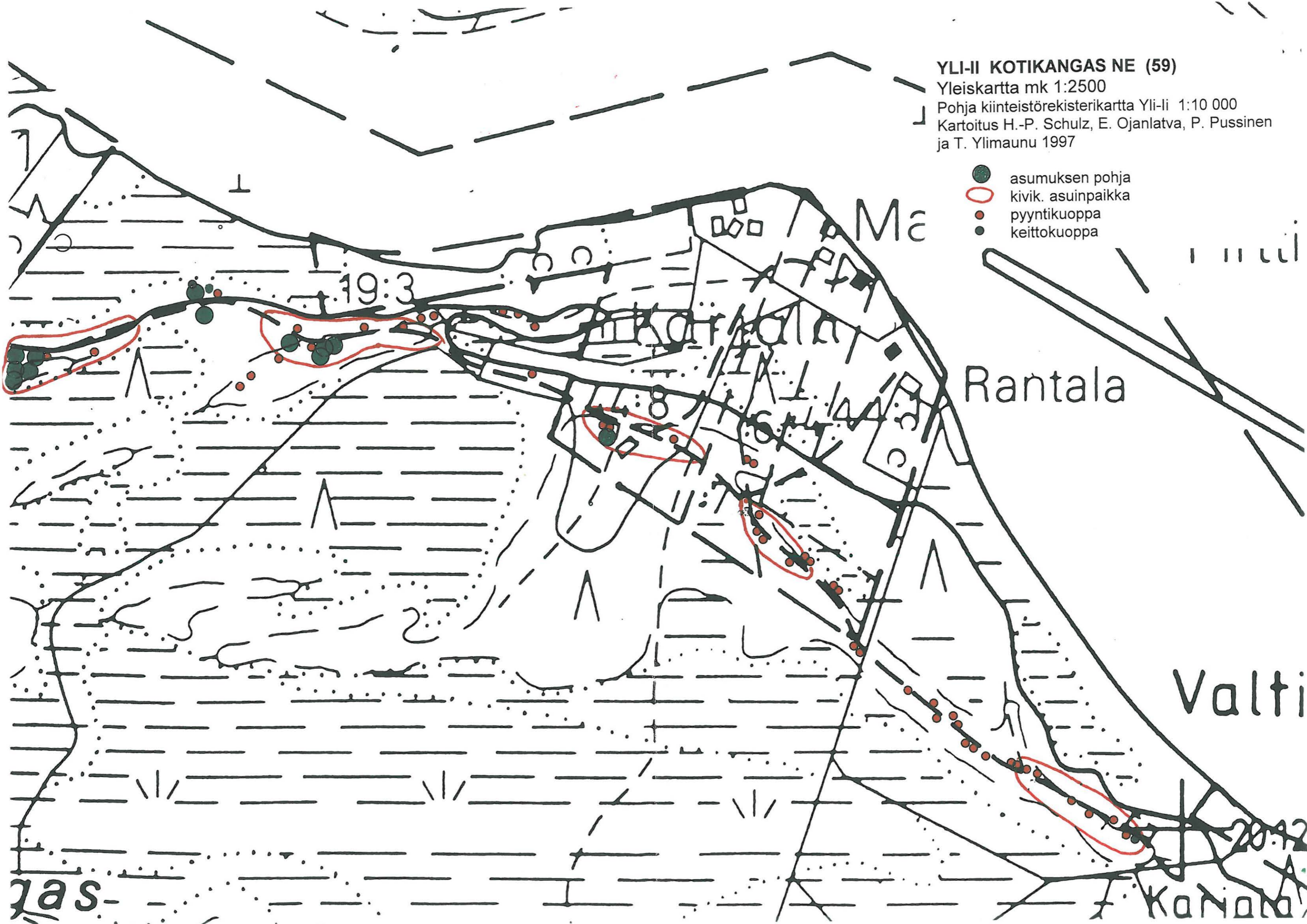
YLI-II KOTIKANGAS NE (59)

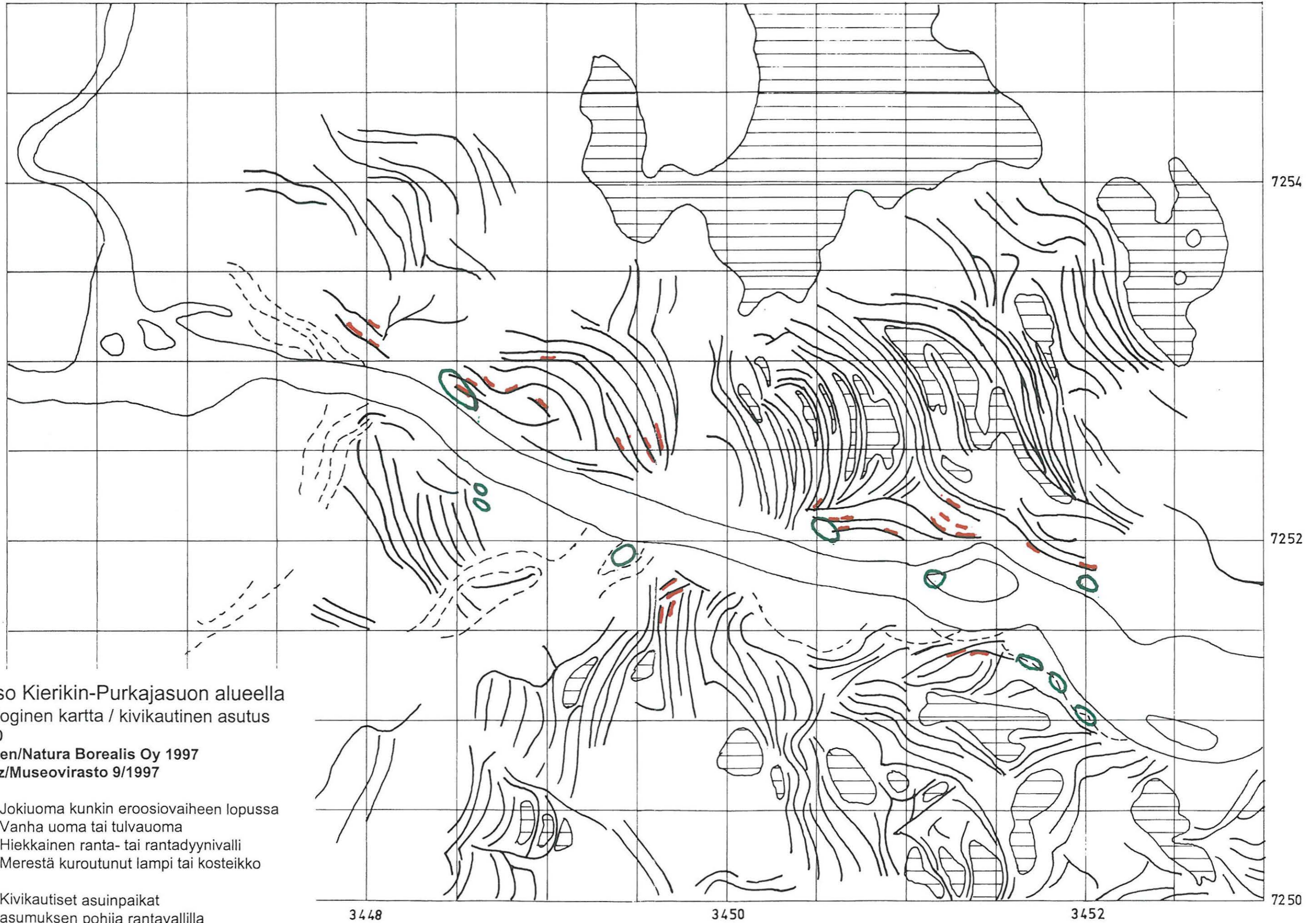
Yleiskartta mk 1:2500

Pohja kiinteistörekisterikartta Yli-II 1:10 000

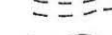
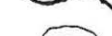

Kartoitus H.-P. Schulz, E. Ojanlatva, P. Pussinen
ja T. Ylimaunu 1997

- asumuksen pohja
- kivik. asuinpaikka
- pyyntikuoppa
- keittokuoppa

Iijokilaakso Kierikin-Purkajasuon alueella
 Geomorfologinen kartta / kivikautinen asutus
 mk 1:20 000
 H. Kemiläinen/Natura Borealis Oy 1997
 H.-P. Schulz/Museovirasto 9/1997

- Jokuoma kunkin eroosiovaiheen lopussa
- Vanha uoma tai tulvauoma
- Hiekkainen ranta- tai rantadyynivalli
- Merestä kuroutunut lampi tai kosteikko
- Kivikautiset asuinpaikat**
- asumuksen pohjia rantavallilla
- asuinpaikka sora- tai hiekkatasanteella